

LESSON

7

วิชา กิจกรรมเสริมสร้างสุจริต จิตอาสา 30000-2001

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7

การมีส่วนร่วมของชุมชน

สถาปัตยกรรมแห่งความโปร่งใส

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการทุจริตใน
ประเทศไทยผ่านมุมมองเชิงโครงสร้างและสังคม

กลไกการปราบปรามทุจริตที่สมบูรณ์

การใช้มาตรการทางกฎหมายเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ สังคมไทยต้องการการบูรณาการจากสามภาคส่วนหลักอย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดที่ 1

ข้อเสนอเพื่อการแก้ไข ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

โดย ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี
มุ่งเน้นการปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ
และการยกระดับจิตสำนึกทางศีลธรรม

เสาหลักด้านการตรวจสอบและสื่อสาร

คณะกรรมการอิสระ

- คัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถ เป็นกลาง และไม่อิงพรรคการเมือง
- ต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและอำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่
- สร้างพลังสังคมผ่านสื่อที่เป็นอิสระ กล้าหาญ และเป็นเครื่องมือที่หยุดยั้งการคอร์รัปชันได้ดีที่สุด

สื่อมวลชนเสรี

- จัดตั้งกองทุนวิจัยเพื่อสนับสนุนสื่อมวลชนในการตรวจสอบ
- สร้างพลังสังคมผ่านสื่อที่เป็นอิสระ กล้าหาญ และเป็นเครื่องมือที่หยุดยั้งการคอร์รัปชันได้ดีที่สุด

เสาหลักด้านโครงสร้างและจิตสำนึก

- การปฏิบัติจิตสำนึกและศีลธรรม
- สร้างจิตสำนึกใหม่เพื่อนำพาสังคมออกจากวิกฤติคอร์รัปชัน
- มุ่งหน้าสู่การเป็นสังคมที่มีความเป็นธรรมและมีสันติภาพ

- การออกจากโครงสร้างอำนาจเบ็ดเสร็จ
- เปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง
- จัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ ใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

กรอบแนวคิดที่ 2

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหในสังคมไทย

โดย นายวิฑยากร เชียงกุล

มุ่งเน้นการปฏิรูปประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
และความรู้เท่าทันกลไกเศรษฐกิจ

การปฏิรูปการเมืองและองค์กรตรวจสอบ

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

- ขยายสิทธิประชาชนให้มากกว่าการออกเสียงเลือกตั้ง
- ประชาชนมีอำนาจจัดตั้งองค์กรอิสระที่เป็นกลาง
- มอบสิทธิในการตรวจสอบและถอดถอนนักการเมืองรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริต

การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมและระบบราชการ

- คัดเลือกบุคลากรที่มีความเก่งและดีเข้าสู่องค์กรอิสระด้านการปราบปรามทุจริต
- เร่งปฏิรูปกฎหมาย ระบบราชการ และระบบการศึกษา
- สร้างกลไกที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเน้นความถูกต้องชอบธรรม

การยกระดับความรู้และการรวมตัวของภาคประชาสังคม

ประชาชน นักวิชาการ และสื่อมวลชน ต้องมีบทบาทร่วมกันในการขับเคลื่อน

- ศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจและธุรกิจสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน
- สร้างความรู้เท่าทันกลยุทธ์ของนักการเมืองและผู้มีอำนาจ
- สนับสนุนการรวมตัวเป็นองค์กรผู้ริโภคและองค์กรเพื่อความโปร่งใสที่เข้มแข็ง
- ติดตามและตรวจสอบการทำงานของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างใกล้ชิด

การสังเคราะห์แนวคิดสู่สถาปัตยกรรมแห่งความโปร่งใส

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

นายวิทยากร เชียงกูล

คณะกรรมการอิสระที่ไม่อิงการเมือง
และมีงบประมาณเต็มที่

มิต้องค์กรและกฎหมาย

ปฏิรูปกฎหมาย ระบบราชการ
และให้อำนาจถอดถอนผู้ทุจริต

กองทุนวิจัยเพื่อสื่อมวลชนเสรี
ที่เป็นกลไกหยุดยั้งคอร์รัปชัน

มิตีสื่อมวลชน
และข้อมูลข่าวสาร

สื่อมวลชนร่วมเผยแพร่ความรู้
เชิงซ้อนและตรวจสอบความถูกต้อง

เปิดพื้นที่ทางสังคมและปฏิวัติ
ศีลธรรมออกจากวิกฤติ

มิตีประชาชนและสังคม

ประชาชนรู้เท่าทันเศรษฐกิจและ
รวมตัวเป็นองค์กรเพื่อความโปร่งใส

บทสรุปโครงสร้างความโปร่งใส

การแก้ไขปัญหาคาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยไม่สามารถพึ่งพากลไกใดกลไกหนึ่งเพียงลำพัง

ความสำเร็จที่ยั่งยืนต้องอาศัยกฎหมายที่เข้มแข็ง สื่อมวลชนที่กล้าหาญ ประชาชนที่รู้เท่าทัน และจิตสำนึกทางศีลธรรมที่แน่นแฟ้นในการสร้างสรรค์สังคมที่เป็นธรรม

สถาปัตยกรรมแห่ง ปทัสถานสังคม

โครงสร้างและพลวัตของ
การลงโทษทางสังคมเพื่อ
ต้านทานการทุจริต

การวิเคราะห์เชิงวิชาการว่าด้วยกลไกสิทธาณุมัติทางสังคม (Social Sanction)

นิยามและแนวคิดพื้นฐานของการลงโทษทางสังคม

รูปแบบและมาตรการของสิทธาอนุมัติทางสังคม

การลงโทษโดยสังคมเชิงบวก (Positive Sanction)

- ✓ เป้าหมายเพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้บุคคลปฏิบัติตามปกติสถาน (Norm) ของชุมชน
- ✓ มาตรการดำเนินการผ่านการให้รางวัล การยกย่อง และการให้ความชื่นชม
- ✓ ผลลัพธ์สร้างความสอดคล้องและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่บรรทัดฐานทางสังคม

การลงโทษโดยสังคมเชิงลบ (Negative Sanction)

- ✗ เป้าหมายเพื่อจัดระเบียบสังคมและตอบโต้เมื่อสมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
- ✗ มาตรการดำเนินการผ่านการแสดงการไม่ยอมรับ ต่อปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน
- ✗ ผลลัพธ์นำไปสู่การกดดันทางจิตใจและการลดทอนสถานะทางสังคมของผู้ฝ่าฝืน

ระดับความรุนแรงของการลงโทษเชิงลบ

ความรุนแรงของมาตรการแปรผันตามระดับความร้ายแรงและผลกระทบของการกระทำ

การต่อต้านระดับบุคคล

การแสดงจุดยืนคัดค้านอย่างชัดเจนเมื่อการกระทำนั้นขัดต่อศีลธรรมหรือเกิดขึ้นเป็นประจำ

การกดดันและบีบบังคับทางจิตใจ

การแสดงออกถึงการไม่ยอมรับผ่านท่าทีและการตัดขาดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

การว่ากล่าวตักเตือน

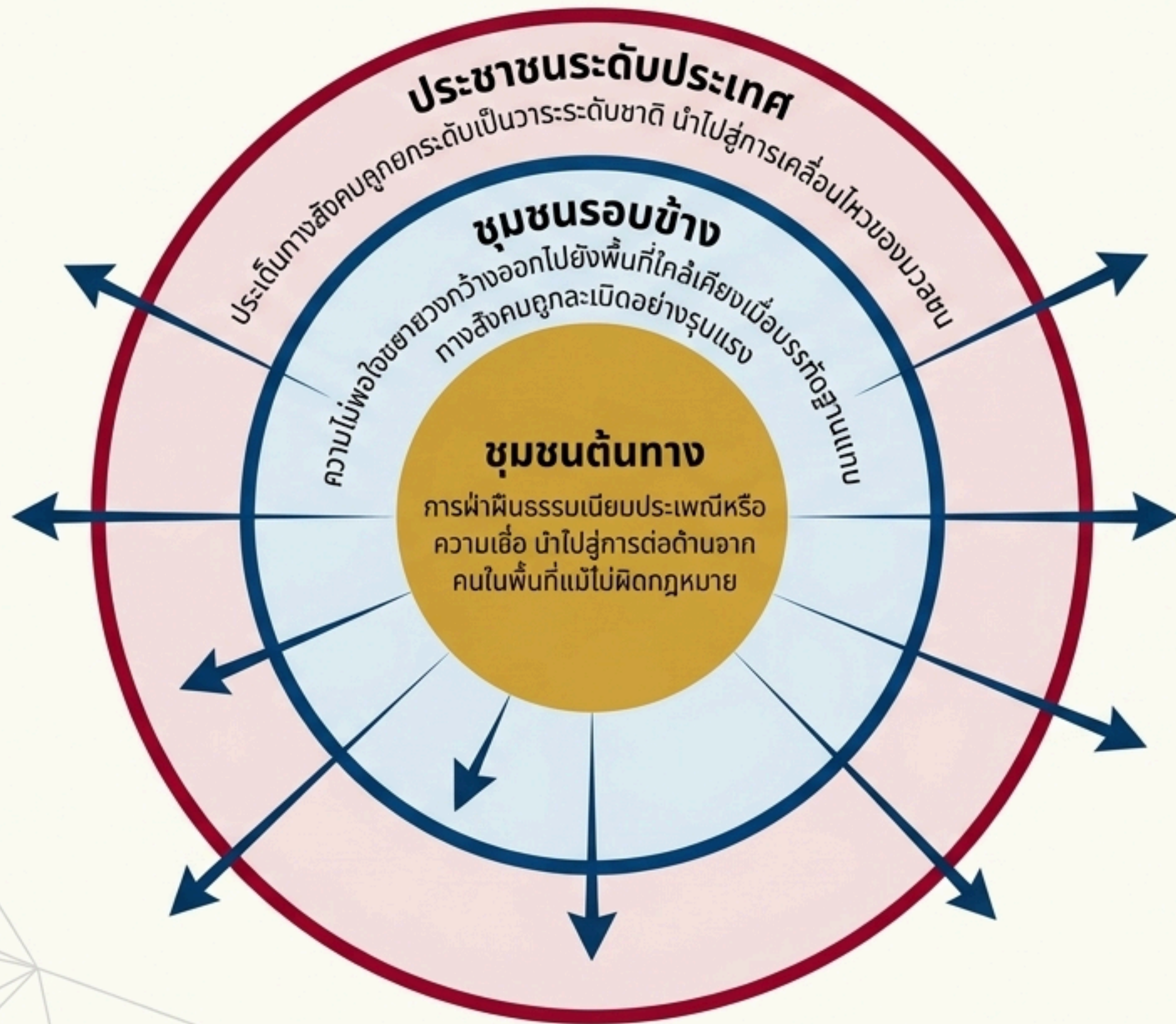
มาตรการขั้นต่ำสุดสำหรับสำหรับความผิดเล็กน้อยเพื่อส่งสัญญาณเตือน

การประท้วงและการขับไล่

การรวมตัวของมวลชนเพื่อกดดันให้ยุติการกระทำออกจากตำแหน่ง หรือนำไปสู่การรับโทษทางกฎหมาย

ปรากฏการณ์ระลอกคลื่นเมื่อเกิดการฝ่าฝืนปทัสสถาน

ปัจจัยเร่งปฏิกิริยา

หากการกระทำที่ฝ่าฝืนธรรมเนียมนั้นเป็นความผิดทางกฎหมายร่วมด้วย จะยิ่งสร้างความไม่พอใจอย่างรุนแรงและเร่งให้เกิดการต่อต้านในวงกว้างรวดเร็วยิ่งขึ้น

กลไกทางสังคมในการต่อต้านและปฏิเสธการทุจริต

การเกิดพฤติกรรม ทุจริต

การกระทำที่ไม่ถูกต้อง
ผิดกฎหมาย และผิดต่อ
ศีลธรรมอันดีของสังคม

การสอดส่องและ ปฏิเสธ

สังคมแสดงจุดยืนไม่ยอมรับ
การทุจริตและร่วมกัน
เฝ้าระวังพฤติกรรมของ
บุคคล

การบังคับใช้สิทธิ นุ้มติทางสังคม

เกิดการกดดัน การขับไล่อ
และการต่อต้านจากมวลชน
เพื่อยุติการกระทำ

การนำไปสู่กระบวนการ การยุติธรรม

พฤติกรรมทุจริตลดลงหรือ
ถูกส่งต่อให้กระบวนการ
ตรวจสอบและลงโทษตาม
กฎหมายจัดการอย่างเด็ดขาด

สถาปัตยกรรมแห่งความโปร่งใส

การบูรณาการกลไกทางสังคมเพื่อความยั่งยืน

การทุจริต

กลไกภาคประชาชนในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

กรอบการดำเนินงานและหลักการบูรณาการความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ

ปรัชญาพื้นฐานแห่งการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนถือเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ภายใต้หลักการที่ว่าพลเมืองไทยทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบต่ออนาคตและความอยู่รอดของประเทศ การตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ จึงเป็นพันธกิจร่วมกันที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ระบบนิเวศการป้องกันการทุจริตภาคประชาชน

การบูรณาการ 11 หลักการทำงานของ ป.ป.ช. สู่โครงสร้าง 3 เสาหลัก

องค์ประกอบ
ส่วนบุคคล
(Personal
Foundation)
ประกอบด้วยการสร้าง
จิตอาสาและการติดต่อ
ทางปัญญา

ภาคปฏิบัติการ
และเครือข่าย
(Action &
Networking)
ประกอบด้วยการเฝ้าระวัง
การรณรงค์ และการ
ตรวจสอบระดับสถาบัน

กลไกสนับสนุน
และคุ้มครอง
(Support &
Protection)
ประกอบด้วยการรับฟัง
ความคิดเห็น การ
คุ้มครองความปลอดภัย
และการเชิดชูเกียรติ

เสาหลักที่ 1

การเตรียมความพร้อมส่วนบุคคล

จิตอาสาและภูมิคุ้มกัน:
ความเสียสละ
ความซื่อสัตย์สุจริต
และการดำเนินชีวิตตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อป้องกันการแสวงหา
ผลประโยชน์ส่วนตน

การติดอาวุธทางปัญญา:
การศึกษาอำนาจหน้าที่ของ
ป.ป.ช. และการแสวงหาความรู้
ให้รู้เท่าทันเทคนิคกลโกงและ
เจาะการทุจริตคอร์รัปชันใน
รูปแบบต่างๆ เพื่อการทำงาน
ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

เสาหลักที่ 2 ภาคปฏิบัติการเชิงรุกระดับพื้นที่

การสร้างเครือข่าย: การรวมกลุ่มภาคประชาชนเพื่อตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ และการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องให้แก่สังคม

การรณรงค์อย่างต่อเนื่อง: การปลุกฝังจิตสำนึกในระดับชุมชนและสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงภัยร้ายของการทุจริต

การเฝ้าระวังพื้นที่: การจัดตั้งอาสาสมัครแจ้งข้อมูลข่าวสารในพื้นที่สุ่มเสี่ยง เพื่อระงับยับยั้งความเสียหายต่อผลประโยชน์ของชาติได้ทันทั่วถึง

เสาหลักที่ 2 การตรวจสอบระดับสถาบันและการเลือกตั้ง

ระดับการเลือกตั้งระดับชาติและท้องถิ่น

การคัดกรองบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมเข้าสู่ระบบบริหารประเทศ ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการส่งเสริมคนดีให้ได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ

ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายบริการสาธารณะ การตรวจสอบความโปร่งใสของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด

เสาหลักที่ 3 กลไกสนับสนุนและระบบคุ้มครอง

การรับฟังความคิดเห็น: การเปิดพื้นที่สาธารณะเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของ ป.ป.ช. ภาคประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

มาตรการคุ้มครอง: การสร้างระบบรักษาความปลอดภัยและการรองรับการทำงาน เพื่อคุ้มครองเครือข่ายและอาสาสมัครที่ปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบภาครัฐ

เสาหลักที่ 3

การยกย่องเกียรติคุณและการสื่อสารสาธารณะ

การเชิดชูเกียรติ:

การประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องให้กำลังใจ และปกป้องบุคคลที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ทรงคุณค่าของสังคม

การประชาสัมพันธ์เชิงรุก:

การเผยแพร่ผลงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วม และปลุกจิตสำนึกให้ประชาชน ร่วมกันรักษาผลประโยชน์ของชาติ ในวงกว้าง

กระบวนการทัศนการณ์มีส่วนร่วมรูปแบบใหม่

มิตีการรับรู้ (Awareness)	ผู้สังเกตการณ์ทั่วไปที่ขาดข้อมูล	พลเมืองผู้ได้รับการติดต่อทางปัญหา
มิตีการปฏิบัติการ (Action)	การรอคอยการตรวจสอบจากหน่วยงานรัฐเพียงฝ่ายเดียว	การเฝ้าระวังพื้นที่และการแจ้งเบาะแสเชิงรุก
มิตีเครือข่าย (Networking)	การดำเนินชีวิตและการแก้ปัญหาแบบปัจเจกบุคคล	การบูรณาการเครือข่ายระดับชุมชนและระดับท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ

บทสรุปทิศทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

การบูรณาการหลักการทั้ง 11 ประการเข้าด้วยกัน
สร้างสรรค์ระบบนิเวศแห่งความโปร่งใสที่ยั่งยืน
ภาคประชาชนที่เข้มแข็ง มีความรู้ และได้รับการคุ้มครอง
คือรากฐานสำคัญที่สุดในการขจัดปัญหาการทุจริต
และรักษาความมั่นคงของชาติในระยะยาว

An aerial view of a city at sunset, featuring a complex multi-level highway interchange in the foreground, a river flowing through the city, and numerous skyscrapers in the background under a hazy, orange-tinted sky.

สถาปัตยกรรมแห่งความโปร่งใส และกลไกการสร้างสังคมที่ไม่ ไม่ทนต่อการทุจริต

การวิเคราะห์เชิงระบบว่าด้วยมาตรการป้องกัน
และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคี

จุดเปลี่ยนทางสังคมและพฤติกรรมลูกโซ่ เมื่อประชาชนเกิดความตื่นตัว

ความตื่นตัว
ของประชาชน

สังคมเกิดสภาวะไม่ทน
ต่อการทุจริต

กระแส
การต่อต้าน

เกิดแรงกดดันทางสังคม
อย่างหนักต่อพฤติกรรมมิชอบ

การยุติ
พฤติกรรม

ผู้กระทำผิดเกิดความละอาย
และไม่กล้ากระทำการทุจริตต่อไป

แนวปฏิบัติของภาคประชาชนในการรวบรวมข้อมูลและร่วมตรวจสอบ

1

การบันทึกหลักฐาน

หากพบเห็นการทุจริต ให้ทำการบันทึกเหตุการณ์หรือลักษณะการกระทำที่ผิดปกติ

2

การส่งต่อเพื่อบูรณาการ

แจ้งข้อมูลเชิงลึกไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสื่อมวลชนเพื่อร่วมกันตรวจสอบ

ความสัมพันธ์เชิงผกผันระหว่างวิสัยทัศน์ไทยแลนด์ 4.0 และระดับการทุจริต

สังคมสมัยใหม่ยุคไทยแลนด์ 4.0
ที่สมบูรณ์แบบ

การขับเคลื่อนประเทศสู่ยุค 4.0
อย่างเต็มศักยภาพจะเกิดขึ้นได้
ต่อเมื่อปัญหาการทุจริต
ถูกลดทอนลงอย่างมีนัยสำคัญ

อัตราการทุจริต
คอร์รัปชันในระบบ

โครงสร้างมาตรการคู่ขนานเพื่อการจัดการปัญหาอย่างยั่งยืน

มาตรการทางกฎหมาย

การปราบปราม

การใช้กรอบข้อบังคับและบทลงโทษ
ทางกฎหมายเพื่อปราบปราม
ผู้กระทำผิด

มาตรการป้องกัน

การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

การให้ทุกภาคส่วนร่วมกันศึกษาเรียนรู้
และทำความเข้าใจความซับซ้อนของ
ปัญหา **เพื่อให้รู้เท่าทันกลยุทธ์ของ**
นักการเมืองและเผยแพร่ความรู้สู่
สาธารณะ

เครือข่ายสามประสานเพื่อการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ

ผลลัพธ์เชิงบวกต่อระบบนิเวศทางสังคม และสถานะของประเทศ

ระดับประเทศชาติ
เสถียรภาพและขีดความสามารถ
ในการพัฒนา
ตามวิสัยทัศน์ 4.0

ระดับสังคม
ประชาชนมีความตื่นตัว
และมีสภาพแวดล้อม
ที่ปราศจากการทุจริต

ระดับนานาชาติ
การยกระดับความน่าเชื่อถือ
ในประชาคมโลก

สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตคือรากฐานที่แท้จริง
ของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในทุกมิติ